

ת"פ 12763/11/13 - מדינת ישראל נגד מיכאל רפאילוב, ארתור מורטוב, חברת סופר אלפא בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 12763-11-13 מדינת ישראל נ' רפאילוב ואח'

לפני כבוד השופט שאול אבינור

המאשימה: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד יפעת גדנקן

פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)

נגד

הנאשמים: 1. מיכאל רפאילוב

2. ארתור מורטוב

3. חברת סופר אלפא בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אברהם שהבזי ושירה ליברמן

גזר דין

א. רקע כללי:

1. שלושת הנאשמים שבכותרת הואשמו בתיק זה, יחד עם מר סרגיי אמינוב (להלן - סרגיי או נאשם 4), בפרשת עבירות מרמה ומיסים, הכרוכות הן בהונאת המוסד לביטול לאומי (להלן - המל"ל) והן בהונאת רשות המיסים. בתום שמיעת הראיות הורשעו הנאשמים במרבית העבירות שבהן הם הואשמו.
2. מדובר בפרשה מורכבת ורחבת היקף, שעובדותיה נקבעו בהרחבה בהכרעת הדין. אין מקום וצורך לחזור על הדברים כאן ולהלן הם יתוארו - לצורכי גזר הדין בלבד - בתמצית שבתמצית. כרקע כללי יצוין, כי בתקופה הרלוואנטית לפרשה היתה נאשמת 3 חברה בע"מ שבבעלותה עסק מסוג סופרמרקט בתל-אביב ששמו "סופר שוק" (להלן - "הסופר" או "העסק"). נאשמים 1 ו-2 היו בעלי נאשמת 3, בחלקים שווים, ומנהליה הפעילים. סרגיי הוא קרוב משפחה (בן-דוד) של נאשם 1.
3. בשלב מסוים חבר סרגיי לנאשמים 1 ו-2 ורקח יחד עמם תכנית עבריינית, שתוארה בפסקה 4 להכרעת הדין כלהלן:

(א) סרגיי יאתר אנשים המעוניינים ברכישת תלושי שכר כעובדים פיקטיביים בסופר (במונחי המל"ל, ובעקבות כך בעובדות כתב האישום, מכונים אנשים אלה "תובעים"; וכך הם יכוננו בהכרעת דין זו). על-פי הנטען בנספחי כתב האישום, מדובר בקבוצה שבסיכומו של דבר מנתה 21 תובעים.

(ב) סרגיי ימסור את פרטי התובעים לנאשמים, אשר מצידם ידווחו לרשויות המס, במרמה, על העסקת התובעים בסופר וינפיקו להם תלושי שכר ומסמכים כוזבים

נוספים, לרבות מכתבי פיטורין, שבאמצעותם יוכלו התובעים לקבל במרמה הטבות שונות.

(ג) כתולדה מהדיווחים הכוזבים, הוצאותיה של נאשמת 3 בגין שכר עובדים יוגדלו. ממילא הכנסתה החייבת של נאשמת 3 תקטן בהתאם, על כל המשתמע מכך.

(ד) התובעים ישלמו לסרגיי בחזרה את סכום השכר שיקבלו בהתאם לתלושים הכוזבים, בתוספת "עמלה" מסוימת. סרגיי ישיב את השכר לנאשמים ואת העמלה - בדרך כלל בסכום של 10% בקירוב - יותיר אצלו.

4. מדובר אפוא, כפי שנקבע בהכרעת הדין, בתוכנית עבריינית מתוחכמת, שעניינה הונאת הקופה הציבורית. מחד גיסא, באמצעות התכנית יוכלו התובעים לקבל, במרמה, הטבות שונות הכרוכות בקבלת תלושי שכר, לרבות מהמל"ל. מאידך גיסא, הכנסתה החייבת של נאשמת 3 תוקטן מאוד ובעקבות כך גם תוקטן, במרמה, חבותה במס. בנוסף, הנאשמים לא יינזקו מתשלום המשכורות הכוזבות לתובעים, שכן סכומי המשכורות הפיקטיביות יוחזרו להם במזומן. לבסוף, אף סרגיי יקבל תמורה למאמציו לקידום התכנית, בדמות ה"עמלה" שאותה יגבה מהתובעים.

5. על-פי מה שנטען בעובדות כתב האישום, דובר בתכנית עבריינית בהיקף כלכלי משמעותי, הנוגעת ל-21 תובעים ולהקטנת הכנסה בהיקף נטען כולל של ₪ 2,143,186, וזאת במשך תקופה של ארבע שנות מס - החל בשנת 2008 וכלה בשנת 2011. כתב האישום עצמו אחז שני אישומים, שהראשון מביניהם עניינו בהונאת המל"ל והשני עניינו בעבירות המס.

ב. השתלשלות ההליכים המשפטיים וגזר הדין בעניינו של סרגיי:

6. ההליכים המשפטיים בתיק זה היו מורכבים. הדיון בתיק החל בפני מותב אחר, כב' השופט ל' מרגולין-יחידי, שבפניה נשמעו טענות מקדמיות שונות וניתנו בהן החלטות. אגב כך גם תוקן כתב האישום מספר פעמים (לתיאור ההליכים וההחלטות בטענות המקדמיות ר' בפרק ג' להכרעת הדין).

7. בד בבד הגיעו הצדדים להסדר טיעון מקיף, דיוני ומהותי, בעניינו של נאשם 4 (סרגיי). במסגרת זו הוגש כתב אישום מתוקן בעניינו של סרגיי והצדדים עתרו לענישה מוסכמת, וזאת לאחר שנתקבל תסקיר שירות המבחן. כב' השופט מרגולין קבעה כי הסדר הטיעון האמור הוא בגדר הסביר ועל כן החליטה לכבדו, הגם שציינה כי הסכמות הצדדים לעתירה לעונש מאסר בפועל שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות היא מקלה למדי.

8. דינו של סרגיי נגזר, אפוא, בהתאם להסכמות הצדדים והושתו עליו העונשים הבאים: מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים, שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות; מאסרים מותנים; קנס כספי בסך של ₪ 25,000 או 3 חודשי מאסר תמורתו; והתחייבות להימנע מעבירה.

ג. שמיעת הראיות לפני ועיקר תוצאות הכרעת הדין:

9. בעניינם של הנאשמים שבכותרת לא הגיעו הצדדים לידי הסכמות ועל כן הועבר התיק לשמיעת הראיות לפני, אם כי אף לפני הועלו בקשות וטענות שונות במישור המקדמי. לאחר מכן, במסגרת ניהול

המשפט - הן בפרשת התביעה והן בפרשת ההגנה - נשמעו עדים רבים, הובאו ראיות בהיקף נרחב והועלו טענות משפטיות רבות.

10. בסופו של דבר ובשורה התחתונה הוכרע דינם של הנאשמים - במסגרת הכרעת הדין - כלהלן:

ברובד העובדתי - נקבע כי עובדות כתב האישום הוכחו בבית המשפט כנדרש בפלילים, אם כי בהתייחס ל-19 תובעים בלבד (להבדיל מ-21 שנטענו בכתב האישום), שלגביהם דיווחה נאשמת 3 הוצאות שכר פיקטיביות, בשנות המס 2008 עד 2011, **בסך כולל של 1,983,507 ₪**. באשר לטובות ההנאה מהמל"ל, שנתקבלו על-ידי התובעים, נקבע כי העובדות שנטענו בכתב האישום הוכחו באופן חלקי (כאמור בפסקה 129 להכרעת הדין).

עם זאת, בהתייחס לרובד העובדתי יש להעיר, כי במהלך המשפט הוכחו עובדות נוספות לחובתם של הנאשמים, מעבר לעובדות שנטענו בכתב האישום. בהכרעת הדין נקבע, כי הגם שבית המשפט רשאי להרשיע נאשם לפי עובדות כגון אלה - במסגרת סמכויותיו לפי הוראות סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 - הרי שבנסיבות העניין שפורטו בהכרעת הדין אין מקום לעשות שימוש בהן (ר' בפסקה 49 להכרעת הדין).

ברובד המשפטי -

באישום הראשון (הונאת המל"ל) - הנאשמים זוכו מהעבירות של **זיוף מסמך בנסיבות מחמירות**, לפי הוראות סעיף 418 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), והורשעו בעבירות הבאות: **רישום כוזב במסמכי תאגיד**, לפי הוראות סעיף 423 לחוק העונשין (19 עבירות); **סיוע לאחר בקבלת דבר במרמה**, לפי הוראות סעיף 415 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין (7 עבירות); **וגרימה במרמה למתן גמלה**, לפי הוראות סעיף 398(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (2 עבירות) (להלן - חוק הביטוח הלאומי).

באישום השני (עבירות המס) - הנאשמים זוכו מהעבירות של **השמטת הכנסה מדו"ח**, לפי הוראות סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן - פקודת מס הכנסה), והורשעו בעבירות הבאות: **הכנה וקיום של רשומות כוזבות**, לפי הוראות סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה (4 עבירות); **שימוש במרמה, ערמה ותחבולה**, לפי הוראות סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה (4 עבירות).

11. כפי שצוין כבר לעיל, אין מקום להתייחס כאן למכלול הקביעות שבהכרעת הדין, טעמיהן ונימוקיהן, והמעין יעיין שם. לצרכי גזר הדין יאוזכרו כאן, ובתמצית, רק הקביעות הבאות:

(א) נדחו טענות ההגנה בעניינו של סרגי, הן במישור המהימנות והן במישור חלקו של סרגי בביצוע העבירות (יזכר, כי ההגנה טענה שסרגי היה "מחולל הפשיעה, הוגה הרעיון" והלכה למעשה המבצע העיקרי של התכנית העבריינית). בהקשר אחרון זה נקבע, כי אמנם סרגי הוא זה שהביא לפני נאשם 1 את הרעיון למכור תלושים פיקטיביים של נאשמת 3 ולאחר מכן אף שימש כ"שליח" או כ"מתווך" בין הנאשמים לבין התובעים. יחד עם זאת, בתפקידו האמור של סרגי אין כדי לגרוע ממעמדם של נאשמים 1 ו-2 כמבצעים העיקריים של העבירות אלא אף להיפך, שכן יש בו כדי להדגיש את מעמדם המרכזי בפרשה (ר' בפסקה 226 להכרעת הדין).

(ב) במקביל נדחו טענות ההגנה בעניין חלקם של הנאשמים בביצוע העבירות בהשוואה לתובעים. נקבע, כי אין לראות בנאשמים "נגררים" או "מבצעים משניים", בהתייחס לתובעים, הגם

שמבחינה משפטית-פורמאלית מעשיהם היו בבחינת סיוע לתובעים בלבד. זאת, מהטעם שמבחינה מהותית התובעים לא היו אלא כלי משחק ואמצעים ביד נאשמים 1 ו-2, לצורך קידום מזימתם להפחתת ההכנסה החייבת של נאשמת 3, כאשר קבלת טובות ההנאה במרמה על-ידי התובעים (מהמל"ל או מגורמים אחרים) שימשה רק כתמריץ לתובעים לשתף פעולה עם הנאשמים.

עוד נקבע, בהקשר זה, כי כפי שניתן היה להתרשם מעדויות התובעים בבית המשפט דובר בתובעים שברובם באו מאוכלוסיות מוחלשות - בעיקר נשים יוצאות חבר העמים, שעסקו בזנות באזור התחנה המרכזית בתל-אביב, התקשו בשפה בעברית והיו בעלות ידיעות מוגבלות למדי אודות חוקי הארץ ונוהגיה. לפיכך, לתיאור החוזר ונשנה של ההגנה את התובעים כ"מבצעים עיקריים" או כ"נהנים עיקריים" לא נמצא כל בסיס. יתר על כן, בפועל מצב הדברים היה הפוך: נאשמים 1 ו-2 הם שהיו הרוח החיה והמבצעים הדומיננטיים - וגם הפיקו את מרב הרווחים - כאשר התובעים שימשו ככלים וכאמצעים בידיהם (ר' בפסקה 227 להכרעת הדין ואילך).

(ג) נאשמים 1 ו-2 ניהלו את העסק ביד רמה, בסגנון של ניהול הדוק וקפדני. נאשמים 1 ו-2 היו המנהלים הפעילים היחידים של העסק והגם שערכו חלוקת תפקידים מסוימת ביניהם, בפועל הם ניהלו את העסק בצוותא חדא (ר' בפסקה 208 להכרעת הדין ואילך).

ד. הראיות לקביעת העונש ועיקר טיעוני ב"כ הצדדים:

(1) ראיות וטיעוני המאשימה:

12. כראיות לעונש הגישה ב"כ המאשימה את גיליון הרשעותיו הקודמות של נאשם 2 (סומן ע/1). כעולה מגיליון זה לנאשם 2, יליד שנת 1975, שתי הרשעות קודמות בגין עבירות של העסקת תושב זר שלא כדין לפי הוראות חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952. יש לציין, עם זאת, כי מדובר בהרשעות ישנות: האחת משנת 2010, אשר מתייחסת לעבירה משנת 2008; והשנייה משנת 2008, אשר מתייחסת לעבירה משנת 2004.

13. ב"כ המאשימה פירטה בטיעוניה את הקביעות שבהכרעת הדין - הן בכל הקשור להיקף ביצוע העבירות ולמשכן, והן בכל הקשור לנסיבות ביצוע העבירות - והדגישה את החומרה הרבה שבמעשי הנאשמים. ב"כ המאשימה ציינה את המדדים הרלוואנטיים לקביעת מתחם העונש ההולם - דהיינו: הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות, מידת הפגיעה בהם, הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנהוגה - תוך יישומם לפרשה דנא.

14. לשיטת ב"כ המאשימה, העבירות שביצעו הנאשמים - הן בניגוד להוראות פקודת מס הכנסה והן בניגוד להוראות חוק הביטוח הלאומי - פוגעות בערכים חברתיים מוגנים שונים, כאשר הקלות בה ניתן לבצען, הקושי בחשיפתן והנזק הרב שהן גורמות לקופה הציבורית ולמנהל התקין מביאים לפגיעה ניכרת באותם ערכים. יתר על כן, מדובר בעבירות המבוצעות במקרים רבים על-ידי אנשים נורמטיביים, כך שאין בנסיבות אישיות-נורמטיביות כדי להצדיק הקלה בענישה.

15. באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירות פירטה ב"כ המאשימה את נסיבות החומרה בהתאם לקביעות הכרעת הדין, דהיינו: ביצוע העבירות במסגרת תכנית עבריינית מתמשכת, הכרוכה במעשי

מרמה וזיוף חוזרים ונשנים לאורך ארבע שנות מס. ב"כ המאשימה הפנתה במיוחד לקביעות הכרעת הדין ביחס לחלקם של הנאשמים, כשחקנים המרכזיים בפרשה, אשר ניהלו את העסק בצוותא חדא על אף חלוקת תפקידים מסוימת ביניהם. הנאשמים אף השתמשו בתובעים ככלי משחק לצורך קידום מזימתם הפלילית, היו בפועל הרוח החיה והמבצעים הדומיננטיים בפרשה והפיקו את מירב הרווחים מביצוע העבירות. ב"כ המאשימה התייחסה בהקשר זה לעניינו של סרגיי, תוך הנמקת הסדר הטיעון המקל שנערך עמו בנסיבותיו האישיות המיוחדות, לרבות מצבו הבריאותי. יתר על כן, להבדיל מהנאשמים סרגיי נטל אחריות על מעשיו כבר במסגרת החקירה ולאחר מכן גם בבית המשפט.

16. ביחס לנזקים שנגרמו מביצוע העבירה, הדגישה ב"כ המאשימה כי מדובר בעבירות בהיקף כספי גדול, כאשר על-פי קביעת הכרעת הדין סך הוצאות השכר הפיקטיביות שדווחו על-ידי הנאשמים עולה כדי 1,983,507 ₪. הנאשמים אמנם הסירו, בדיעבד, את מחדליהם, אך אין בכך כדי לאיין את העבירות שביצעו או להשפיע על מתחם העונש ההולם, להבדיל מקביעת העונש בתוך מתחם העונש ההולם.

17. לעניין קביעת מתחם העונש ההולם הפנתה ב"כ המאשימה לפסיקה רבה בעבירות מס, שאמנם יש בה קביעות עקרוניות באשר לחומרתן של עבירות המס, אך בנסיבות-עבירה שונות למדי מענייננו, ושחלקה ישנה למדי ומלפני תחילתו של תיקון 113 לחוק העונשין כך שלא נקבע בה מתחם עונש הולם. בהקשר אחרון זה יש לציין את ההפניה לפרשת **עובדיה**, שאמנם עוסקת בהוצאת תלושים פיקטיביים (הגם שבנסיבות של גניבה ממעביד), אך לא נקבע בה מתחם עונש הולם. בסופו של דבר נגזר על הנאשם דשם - בעל עבר פלילי בעבירות מרמה - עונש של 15 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי בסך של 100,000 ₪, וזאת בגין עבירות במחצית ההיקף הכספי דכאן (ר' ת"פ (כ"ס) 1947/08 **מדינת ישראל נ' עובדיה ואח'** (16.04.12); עפ"ג (מחוזי מרכז) 57010-05-12 **עובדיה ואח' נ' מדינת ישראל** (05.03.13); רע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (28.04.13)). עוד יש לציין את רע"פ 2894/17 **עלי נ' מדינת ישראל** (15.05.17), בו נקבע מתחם עונש הולם שבין 18 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל בגין אי דיווח במרמה על הכנסות בסך כולל של 3 מיליון ₪. על הנאשם דשם, בעל עבר פלילי, נגזרו 20 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי בסך של 80,000 ₪.

18. בסיכומו של דבר עתרה ב"כ המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם שבין 30 חודשי מאסר בפועל לבין 48 חודשי מאסר בפועל. באשר לגזירת עונשם של נאשמים 1 ו-2 בתוך מתחם זה עתרה ב"כ המאשימה להחמרה ולגזירת הדין ברף העליון של המתחם. בהקשר זה הדגישה ב"כ המאשימה כי הנאשמים לא נטלו אחריות על מעשיהם וניהלו הליך הוכחות ארוך וממושך, כך שלא ניתן לזקוף לקולה את חלופת הזמן מאת ביצוע העבירות. בנוסף, כתב האישום שהוגש נגד הנאשמים הקל עמם, שכן במהלך המשפט הוכחו עובדות נוספות לחובת הנאשמים. עוד ציינה ב"כ המאשימה כי לנאשם 2 שתי הרשעות קודמות, שהגם שאינן רלוואנטיות לענייננו יש בהן כדי ללמד שהחוק אינו נר לרגליו.

19. ב"כ עתרה, בנוסף, לענישה נלווית בדמות מאסר מותנה וקנס כספי מכביד, וזאת בשל טיבן הכלכלי של העבירות. באופן קונקרטי עתרה ב"כ המאשימה להשתת קנס כספי בסך שבין 100,000 ₪ לבין 200,000 ₪ על נאשמים 1 ו-2, ובעניין נאשמת 3 - חברה שאינה פעילה עוד כיום - להטלת קנס סמלי.

20. ב"כ הנאשמים הגיש קלסר אסמכתאות (סומן 1/ס) וכן, כראייה לקביעת העונש, את הסכמי השומה שבמסגרתם הוסרו מלוא מחדליהם של הנאשמים (שלושת ההסכמים סומנו 2/ס). ב"כ הנאשמים פתח את טיעונו בציינו כי על אף שהנאשמים ניהלו הוכחות מלא, בהכרעת הדין הם זוכו מחלק מהעבירות בהן הואשמו. גם בחלק מהעבירות בהן הורשעו הנאשמים הם הורשעו כמסייעים ולא כמבצעים עיקריים ומכך צריך להיגזר עונשם.
21. ב"כ הנאשמים ביקש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לכלל העבירות בהן הורשעו הנאשמים נוכח העובדה שמדובר במעשים שנעשו ברצף אחד ובמסגרת תכנית עבריינית אחת. באשר לקביעת המתחם הדגיש ב"כ הנאשמים את עקרון אחדות הענישה, שממנו ביקש ללמוד כי יש להטיל על הנאשמים עונש חמור פחות מהעונש שנגזר על סרגיי או, לכל היותר, עונש זהה לו. ב"כ הנאשמים ער כמובן לכך שטענת ההגנה לפיה סרגיי היה הרוח החיה מאחורי ביצוע העבירות בפרשה זו נדחתה בהכרעת הדין, אך בטיעונו חזר והדגיש את חלקו המרכזי של סרגיי (לפי שיטת ההגנה) בפרשה דנא (ר' בפרוטוקול, עמ' 586).
22. בנסיבות אלה, כך לטענת ב"כ הנאשמים, הרף התחתון של מתחם העונש ההולם בעניינם של הנאשמים אינו יכול לעלות על שישה חודשי מאסר בפועל, ולשיטתו אף צריך להיות למטה מכך. בנסיבות אלה עתר הסניגור לקביעת מתחם עונש ההולם בפרשה זו בין 5 חודשי מאסר בפועל לבין 15 חודשי מאסר בפועל.
23. ב"כ הנאשמים הרחיב בסוגיית הסרת המחדלים, שנעשתה על-ידי הנאשמים בשלב מוקדם מאוד, עוד לפני הגשת כתב האישום. כתולדה מכך הסכום ששילמו הנאשמים לרשות המיסים, עוד בטרם נחשפו לחומרי החקירה, היה גבוה מאוד. בנתונים אלה יש אפוא להתחשב לקולת העונש - אם לא בקביעת מתחם העונש ההולם עצמו אזי לכל הפחות במיקומם של הנאשמים בתחתית המתחם. עוד טען ב"כ הנאשמים, ובאותו הקשר של הפגיעה הכלכלית בקופת הציבור, כי הנזק הכספי שנגרם למל"ל כתוצאה מביצוע העבירות היה נמוך ביותר.
24. באשר למיקומם של הנאשמים בתוך מתחם העונש ההולם הרחיב ב"כ הנאשמים בתיאור נסיבותיהם האישיות של נאשמים 1 ו-2 והפגיעה הקשה שתיגרם להם ולמשפחותיהם אם יושתו עליהם עונשי מאסר בפועל:
- נאשם 1** - יליד שנת 1977, נשוי, אב לחמישה ילדים (שחלקם צעירים) וסב לנכד בן שנתיים. מאז תחילת החקירה חדל נאשם 1 לעבוד כעצמאי ועבר משבר כלכלי קשה. כיום עובד נאשם 1 כשכיר בחברת אחזקה והכנסותיו זעומות. נשיאת עונש מאסר בפועל, באופן ברור, תפגע קשות בו ובילדיו.
- נאשם 2** - יליד שנת 1975, נשוי ואב לארבעה ילדים צעירים. בחודש פברואר 2017 חזר נאשם 2 למעגל העבודה כעצמאי ופתח מרכז בבאר-יעקב. כיום מועסקים בעסק 25 עובדים ומכאן שנאשם 2 מפרנס גם את משפחתו וגם 25 משפחות נוספות. נאשם 2 למד את לקחו מהפרשה דנא, כיום מתנהל באופן שונה, והיעדרותו מהעסק החדש עקב מאסר עלולה להביא לקריסתו הכלכלית.
25. עוד הדגיש ב"כ הנאשמים את חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, כאשר מאז תחילת החקירה כבר חלפו שבע שנים. הנאשמים אמנם ניהלו משפט, כפי זכותם, אך הגנתם נערכה באופן מקצועי, ענייני וממוקד, ובסופו של יום הם גם זוכו מחלק מהעבירות שבהן הם הואשמו. הסניגור הדגיש כי הנאשמים וויתרו על חלק מן העדים, לא "משכו זמן" לשווא ולמעשה דווקא ניהול ההליך היווה עונש יומיומי

עבורם.

26. בסיכומו של דבר עתר ב"כ הנאשמים למיקום הנאשמים בתחתית מתחם העונש ההולם לו טען, דהיינו: להשתת עונש של 5 חודשי מאסר בפועל, שניתן לשאתם בדרך של עבודות שירות. באשר לקנס הכספי עתר ב"כ הנאשמים לקנס של יעלה על 50,000 ₪ ובהתייחס לנאשמת - חברה שאינה פעילה - עתר להסתפקות בקנס סמלי.

27. לאחר הדיון, על-פי רשות בית המשפט, הגיש ב"כ הנאשמים טבלת פסיקה כתמיכה לטיעוניו, תוך התייחסות לפסיקה שהגישה ב"כ המאשימה. יש להעיר, כי חלק ניכר מהפסיקה אליה הפנה הסניגור עניינה במקרים של הסדרי טיעון "סגורים" (הכוללים הסכמות מלאות לעניין העונש), על אף שבמקרים כאלה מדובר בשיקולים שאינם חופפים בהכרח לאלה הנלקחים בחשבון בעת גזירת העונש במסגרת הוראות תיקון 113 לחוק העונשין.

28. במעמד הדיון וויתרו הנאשמים על נשיאת דברים לעונש מעבר לטיעוני בא-כוחם. עם זאת, לאחר הדיון ביקש נאשם 2 לצרף מכתב שכתב ובו דבריו האחרונים לעונש, והתירתי לו לעשות כן (ר' בבקשה מס' 95). בפתח המכתב הכחיש נאשם 2 את אחריותו לעבירות מושא הפרשה, בציינו: **"אני רוצה להבהיר לך שלא היתה בכוונתי לעשות שום תוכנית עבריינית וברגע שידענו על כך מהרנו להסיר מחדלים כך שאף אחד לא ייפגע"**, ובהמשכו פירט את נסיבותיו האישיות, כפי שתוארו גם על-ידי ב"כ הנאשמים במסגרת הטיעונים לעונש. נאשם 2 הדגיש במיוחד את הקשיים הנפשיים שנגרמו לו עקב ההליך המשפטי, וכדבריו: **"עוגמת נפש ותסכול... אין לי שמחת חיים, פחדים ודיפרסיה שעברתי ועובר במהלך כל השנים האלו לא נותנים לי מנוחה, להתקדם ולהיות שלם עם עצמי"**. עוד ציין נאשם 2 את הפגיעה במוניטין שנגרמה לו עקב ההרשעה, ביקש התחשבות בנסיבותיו, במשפחתו ובעובדיו, והוסיף כי יהיה מוכן לשאת בכל קנס שיוטל עליו.

ה. קביעת מתחם העונש ההולם:

29. בעת גזירת עונשו של נאשם על בית המשפט לקבוע, תחילה, את מתחם העונש ההולם לכל אירוע עברייני שבגיניו הורשע הנאשם, ולאחר מכן לגזור את עונשו של הנאשם בתוך מתחמי העונש ההולמים; והכל כאמור בהוראות סעיף 40ג יחד עם סעיף 40ג לחוק העונשין. יאמר מיד, כי הגם שמדובר בפרשה זו בריבוי עבירות, שביצוען אף התפרש על תקופה של ארבע שנים, בכל זאת מדובר ברצף אחד של מעשי עבירה שנעשו במסגרת תכנית עבריינית אחת. לפיכך, על פני הדברים ברור כי מדובר ב"אירוע" אחד בלבד ולמעשה אף לא היתה מחלוקת על כך לפני.

30. באשר לקביעת מתחם העונש ההולם לאירוע אחד זה, הוראות חוק העונשין קובעות כי היא תיעשה בהתאם לעיקרון המנחה בענישה - הוא עקרון ההלימה - תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות.

31. כידוע - ובעניין זה הדין עם ב"כ המאשימה - ביצוען של עבירות מס פוגע בערכים חברתיים חשובים ובהם ההגנה על הקופה הציבורית וההגנה על שוויון הנשיאה בנטל המס. לא אחת הטעימה הפסיקה כי אין לראות בעבירות מס עבירות רגולטיביות גרידא, משום שמהותן היא גזל כספים מקופת הכלל, ויש להחמיר בענישתן גם בשל קלות ביצוען והקושי הכרוך בחשיפתן. על רקע זה, מדיניות הענישה הנהוגת בעבירות מס היא מחמירה וככלל כוללת הטלת עונשי מאסר בפועל, מאחורי סורג

ובריח.

32. מעבר לחומרתן הכללית של עבירות המס, בפרשה דנא קיימת הצטברות ספציפית של נסיבות חומרה מיוחדות, הקשורות לנסיבות ביצוע העבירות. זאת, החל בעובדה שמדובר בעבירות שבוצעו במסגרת תכנית עבריינית, עבור בהיקף הניכר של העבירות - הן בהיבט הכספי (דיווח כוזב בסכום כולל המתקרב לשני מיליון ₪) והן בהיבט של מספר העובדים הפיקטיביים (19 במספר) - וכלה בהתמשכות ביצוע העבירות על-פני ארבע שנות מס רצופות, כאשר ביצוען הופסק אך בשל פתיחת החקירה.

33. יש להדגיש כי אין עסקינן בפרשה זו בהעלמת הכנסות או רווחים גרידא, אלא בתכנית עבריינית שבמסגרתה קיימו נאשמים 1 ו-2 מערכת שלמה של דיווחים ומסמכים כוזבים, תוך שבאופן שוטף הם הטעו את רואי-החשבון מטעמם, העבירו באמצעותם דיווחים כוזבים לרשויות המס ואף הנפיקו בעצמם טפסים ומסמכים, הכוללים "מכתבי פיטורין" לעובדים שלא היו ולא נבראו. מדובר אפוא בתכנית עבריינית מתוחכמת - אשר יצרה מערכת דיווחים "מושלמת", שאפילו רואי-החשבון של נאשמת 3 לא הבחינו בכזב שבה - המדגימה היטב את הקושי שבחשיפתן של עבירות מס מתוכננות; ומכאן חומרתה.

34. כפי שנקבע בהכרעת הדין, נאשמים 1 ו-2 היו הרוח החיה בפרשה דנא והנהנים העיקריים מפירותיה. נאשמים 1 ו-2 ניהלו את נאשמת 3 ביד רמה, בצוותא חדא, ואף ניצלו את התובעים על מנת לקדם את מזימתם להפקת רווחים כספיים על חשבון הקופה הציבורית (ר' בפסקה 11 דלעיל). מכאן, שאין מקום לגזור גזירה שווה בין נאשמים 1 ו-2 לבין סרגיי - כעתירת ב"כ הנאשמים - וזאת לא רק נוכח העובדה שעניינו של סרגיי הסתיים בהסדר טיעון ובנטילת אחריות, אלא גם ובעיקר בשל תפקידם המרכזי של נאשמים 1 ו-2 בפרשה.

35. יחד עם זאת, טיעון ב"כ המאשימה למתחם העונש ההולם הוא מחמיר בהשוואה למדיניות הענישה הנהוגה, אף כהשתקפותה באסמכתאות שאליהן היא-עצמה הפנתה (ר' למשל בפסקה 17 דלעיל) - הגם שנוכח מורכבות עובדות הפרשה אמנם יש קושי של ממש בהבאת דוגמא הזזה או דומה בכל נסיבותיה.

36. כנקודת השוואה מסוימת לבחינת מדיניות הענישה הנהוגה ניתן להפנות, בנוסף לפסיקה שאוזכרה לעיל, גם לשני אלה:

רע"פ 460/17 אבו הדואן נ' מדינת ישראל (20.03.17) - מקרה בו דובר בעבירות לפי הוראות סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה, בצירוף עבירות מע"מ, בהיקף פחות מבפרשתנו (סך כולל של 1,587,153 ₪. נקבע מתחם עונש הולם שבין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל, ובסופו של דבר נגזר על הנאשם (שלא הסיר מחדליו) עונש הכולל 15 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי בסך של 50,000 ₪.

ת"פ 52328-01-16 מדינת ישראל נ' ברוק (14.4.16) - מקרה בו דובר בנאשם שהורשע בהנפקת תלושי שכר פיקטיביים בסך של 857,000 ₪. נקבע מתחם עונש הולם שבין 7-8 חודשי מאסר בפועל לבין 15 חודשי מאסר בפועל. הנאשם הודה (במסגרת הסדר דיוני), נטל אחריות על מעשיו והסיר את מחדליו באופן מלא, ובסופו של דבר נגזר עליו עונש הכולל 7 חודשי מאסר בפועל וקנס כספי בסך של 80,000 ₪.

37. עוד יש לציין, כי נוכח הקביעות בהכרעת הדין, בדבר פעילותם של נאשמים 1 ו-2 בצוותא חדא, חרף חלוקת תפקידים מסוימת שערכו ביניהם, אין מקום לאבחן בין נאשמים אלה לעניין קביעת מתחם

העונש ההולם.

לפיכך - בהתחשב במכלול הנסיבות והשיקולים שפורטו עד כאן, כמו גם במדיניות הענישה הנהוגה - אני קובע את מתחם העונש ההולם בפרשה זו בין 15 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל.

גזירת עונשם של הנאשמים בתוך מתחם העונש ההולם:

ו.

38. לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם בתוך מתחם זה - למעט במקרים יוצאי דופן, בהם הוא רשאי לחרוג מכך, שאין עניינם לכאן - תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות.

39. באשר לנאשמים 1 ו-2 שלפניי השיקולים הרלוואנטיים לגזירת עונשם הם כלהלן:

עברם הפלילי של הנאשמים -

לנאשם 1, יליד שנת 1977, אין הרשעות קודמות. לנאשם 2, יליד שנת 1975, שתי הרשעות קודמות, אך מדובר בהרשעות בגין עבירות ישנות, שאינן רלוואנטיות. מכאן, שלצרכי גזר הדין עסקינן בשני נאשמים נורמטיביים, ומדובר כמובן בנסיבה מהותית לקולת העונש.

הפגיעה של העונש בנאשמים ובמשפחותיהם -

נאשמים 1 ו-2 הם בעלי משפחות, הסמוכות על שולחנם. ברור אפוא כי הטלת עונש של מאסר בפועל עליהם תפגע לא רק בהם וביכולתם להשתכר, אלא גם בבני משפחותיהם. גם בשיקול זה יש להתחשב לקולת העונש.

נטילת אחריות וחלופי הזמן מעת ביצוע העבירות -

הנאשמים ניהלו הליך משפטי ממושך ורב היקף, שבמסגרתו נשמעו עדים רבים והוגשו מוצגים רבים אף יותר, וזאת גם בהקשר לטענות מקדמיות שנדחו בעיקרן על-ידי כב' השופטת מרגולין. בכך פעלו הנאשמים בהתאם לזכויותיהם לפי דין ופשיטא כי אין לזקוף זאת לחובתם (ר' גם בהוראות סעיף 40א(6) סיפא לחוק העונשין). יחד עם זאת, בנסיבות אלה - ומעבר לכך שהנאשמים אינם זכאים להקלה הניתנת למי שמודה באשמה, נוטל אחריות על מעשיו או לכל הפחות מקבל עליו את הדין לאחר שהורשע - מוצא אני טעם רב בטיעון ב"כ המאשימה שלפיו אין ליתן לחלופי הזמן מעת ביצוע העבירות משקל מהותי לקולת העונש.

מאמצי הנאשמים לתיקון תוצאות העבירות ולפיצוי על הנזק שנגרם בעטיין -

הנאשמים הסירו את מלוא מחדליהם בפרשה דנא, עוד לפני הגשת כתב האישום נגדם. אמנם בהסרת המחדלים אין כדי לאיין את העבירות שביצעו הנאשמים. יתר על כן, נאשם שמסיר את מחדליו רק מתקן ובדיעבד את תוצאותיהן של עבירות פליליות, אותן הוא ביצע, ואינו עושה מעשה חסד עם הרשות. יחד עם זאת, בעבירות פיסקליות ישנה משמעות מהותית לקולה להסרת המחדלים, בוודאי כשהיא מלאה.

40. מכלול הנסיבות והשיקולים שפורטו לעיל מלמד כי במקרה זה נסיבות הקולה עולות במשקלן על נסיבות החומרה באופן שיש לגזור את עונשם של נאשמים 1 ו-2 מעט למטה מהרבע התחתון של מתחם העונש ההולם; וכך אני קובע.

41. כיוון שמדובר בעבירות כלכליות-פיסקליות מובהקות נדרשת גם הטלת ענישה כלכלית. יחד עם

זאת, בהקשר זה יש להתחשב במצבם הכלכלי של הנאשמים, לרבות בשל הקשיים הכלכליים שייגרמו להם בשל נשיאת עונש של מאסר בפועל. לפיכך - בהתחשב בהיקף הכספי של העבירות מחד גיסא, ובמכלול נסיבות העניין מאידך גיסא - אני מעמיד את שיעור הקנס לנאשמים 1 ו-2 על סך של 75,000 ₪ לכל נאשם. להבדיל, נאשמת 3 היא חברה שאינה פעילה יותר ועל כן יש להשית עליה קנס סמלי בלבד.

ז. סוף דבר:

42. אשר על כן - ובהתחשב בשיקולים לכך חומרה ולכך קולה, אשר פורטו לעיל - אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם 1:

- (א) 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל.
- נאשם 1 יתייצב לביצוע מאסרו בבית המעצר ניצן, או במקום אחר שייקבע שירות בתי הסוהר, ביום 10.02.19 עד השעה 10:00.
- (ב) מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, אותו לא יישא נאשם 1 אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, עבירה מהעבירות שבהן הורשע.
- (ג) קנס בסך של 75,000 ₪, או ארבעה חודשי מאסר תמורתו.
- הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 01.07.19 ובכל אחד בחודש שלאחריו. היה ונאשם 1 לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מידי.

נאשם 2:

- (א) 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל.
- נאשם 2 יתייצב לביצוע מאסרו בבית המעצר ניצן, או במקום אחר שייקבע שירות בתי הסוהר, ביום 10.02.19 עד השעה 10:00.
- (ב) מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, אותו לא יישא נאשם 2 אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, עבירה מהעבירות שבהן הורשע.
- (ג) קנס בסך של 75,000 ₪, או ארבעה חודשי מאסר תמורתו.
- הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 01.07.19 ובכל אחד בחודש שלאחריו. היה ונאשם 2 לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מידי.

נאשמת 3 (החברה):

קנס (סמלי) - בסך 1 ₪.

זכות ערעור בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י"ב טבת תשע"ט, 20 דצמבר 2018, במעמד הצדדים.